

Geliş Tarihi (Received): 03/05/2025

Kabul Tarihi (Accepted): 21/06/2025

Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi-Life Skills Journal of Psychology, 2025; 9(1), 61-82.

Epistemik Güven, Güvensizlik ve Saflık Ölçeği Türkçe Formunun Psikometrik Özelliklerinin Yetişkinlerde İncelenmesi

Investigation of the Psychometric Properties of the Turkish Version of the Epistemic Trust, Mistrust, and Credulity Questionnaire in Adults

Yusuf Bilge,¹ Yıldız Bilge,² Fatma Şenel³

10.31461/ybpd.1690637

Öz

Sosyal öğrenme sürecinde önemli bir rolü olan epistemik güven kavramı, bireylerin başkaları tarafından iletilen bilgileri değerlendirme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada daha önce Türkçe uyarlama ve geçerlik güvenirlik çalışması ergenlerde yapılan Epistemik Güven, Güvensizlik ve Saflık Ölçeği'nin psikometrik özelliklerinin yetişkin örnekleminde incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya kolayda ve kartopu örnekleme yöntemiyle ulaşılan toplum örnekleminde 18-65 yaş aralığında (33.55±11.82) 180'i (%54.4) kadın, 151'i (%45.6) erkek olmak üzere 331 kişi katılmıştır. Katılımcılara Epistemik Güven, Güvensizlik ve Saflık Ölçeği, Mentalizasyon Ölçeği, Çocuklukta Onaylamayan Çevre Ölçeği, Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri uygulanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum iyiliği indeks değerlerinin ($X^2/df=2.54$, AGFI=0.89, GFI=0.92, CFI=0.90, SRMR=0.069) kabul edilebilir düzeyde olduğu ve orijinal çalışmada önerilen 3 faktörlü yapının doğrulandığı ve tüm maddelerin faktör yüklerinin .34 ile .78 aralığında değiştiği tespit edilmiştir. Yakınsak geçerliği değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen korelasyon analizi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayırt edici geçerliği değerlendirmek amacıyla yapılan Bağımsız Gruplar t-testi sonucunda alt ölçek puanlarının psikiyatrik veya psikolojik rahatsızlığa sahip olma, psikolojik yardım alma, psikolojik yardım alma ihtiyacı hissetmeye göre farklılaştığı belirlenmiştir. Cronbach Alfa katsayısı epistemik güven için .78, epistemik güvensizlik için .69 ve epistemik saflık için ise .77 olarak bulunmuştur. Bütün maddelerin madde toplam korelasyon katsayılarının .30'un üzerinde olduğu saptanmıştır. Madde ayırt ediciliğini değerlendirmek amacıyla %27'lik üst ve alt grubun karşılaştırılması sonucunda ise ölçeğin tüm maddelerinin ayırt edici güce sahip olduğu tespit edilmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda Epistemik Güven, Güvensizlik ve Saflık Ölçeği'nin yeterli psikometrik özelliklere sahip geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu, Türk toplumunda yapılacak olan araştırmalarda ve klinik pratikte ölçüm aracı olarak kullanılabileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Epistemik Güven, Epistemik Güvensizlik, Epistemik Saflık, Geçerlik, Güvenirlik, Uyarlama

Abstract

The concept of epistemic trust, which has an important role in the social learning process, is defined as the ability to evaluate the information conveyed by others. The aim of this study was to examine the psychometric properties of the Epistemic Trust, Mistrust and Credulity Questionnaire (ETMCQ) in an adult sample; the Turkish adaptation, validity, and reliability of this scale were previously studied in adolescents. A total of 331 people, 180 (54.4%) female and 151 (45.6%) male, aged between 18-65 (33.55±11.82) participated in the study from a community sample reached through convenience and snowball sampling methods. The Epistemic Trust, Mistrust, and Credulity Questionnaire (ETMCQ), Mentalization Questionnaire (MZQ), Invalidating Childhood Environment Scale (ICES), Intolerance Of Uncertainty (IUS-12) Scale and Brief Symptom Inventory (BSI) were administered to the participants. As a result of confirmatory factor analysis (CFA) performed to evaluate the construct validity of the scale, it was determined that the goodness of fit index values ($X^2/df=2.54$, AGFI=0.89, GFI=0.92, CFI=0.90, SRMR=0.069) were at an acceptable level and the 3-factor structure proposed in the original study was confirmed. It was determined that all item factor loadings ranged from .34 to .78. As a result of the correlation analysis performed to evaluate convergent validity, statistically significant relationships were found between the variables. As a result of the Independent Groups t-test performed to evaluate discriminant validity, it was determined that the subscale scores differed according to having a psychiatric or psychological disorder, receiving psychological help, and feeling the need to receive psychological help. Cronbach's alpha coefficient was found to be .78 for epistemic trust, .69 for epistemic mistrust and .77 for epistemic credulity. It was determined that the item total correlation coefficients of all items were above .30. In order to evaluate the item discrimination, it was determined that all items had discriminatory power as a result of the comparison of the upper and lower 27% groups. As a result of the analyses performed, it was determined that the Epistemic Trust, Mistrust, and Credulity Questionnaire is a valid and reliable scale with sufficient psychometric properties and can be used as a measurement tool in studies to be conducted in Turkish society and in clinical practice.

Key Words: Epistemic Trust, Epistemic Mistrust, Epistemic Credulity, Validity, Reliability, Adaptation

¹**Sorumlu yazar:** Yusuf Bilge, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, E-Mail: yusuf.bilge@izu.edu.tr

Giriş

Teorik kökenleri, evrimsel antropoloji, epistemoloji, sosyoloji ve felsefe gibi farklı disiplinlere dayanan (Fricker, 2007; Giddens, 1990; Origgi, 2012; Tomasello vd., 2005) epistemik güven kavramı, psikoloji literatüründe teorik ve ampirik çalışmaların merkezinde yer alan önemli kavramlardan biridir (Fonagy vd., 2022; Luyten, Campbell, Allison, vd., 2020). Bireyin başkalarından aldığı bilgiyi güvenilir, anlamlı ve genellenebilir biçimde değerlendirme becerisi olarak tanımlanan bu kavram (Fonagy, Luyten, vd., 2017a; Fonagy ve Allison, 2014), kişilere öğrenme, sosyal uyum ve kolektif bilgi aktarımı süreçlerinde bir avantaj sağlamaktadır. Aynı zamanda bu beceri dil, teknoloji ve sosyal normlar gibi karmaşık kültürel yapıların nesiller boyu aktarılmasında da etkili bir rol üstlenmektedir (Csibra ve Gergely, 2011; Fonagy vd., 2015, 2022; Gergely ve Csibra, 2005). Bağlanma ve bireyin kendisinin ve diğerlerinin zihinsel durumlarını anlama becerisi olarak tanımlanan zihinselleştirme (Mentalizasyon) süreçlerinin kuşaklararası aktarımının epistemik güven modeli çerçevesinde açıklanabileceği öne sürülmektedir (Luyten vd., 2020). Epistemik güven modelinin teorik temelleri, Csibra ve Gergely'nin (2009) insanların doğuştan getirdiği öğrenme biçimlerini açıklayan "doğal eğitim modeli" ile Sperber ve arkadaşlarının (2010) bilgi kaynaklarının güvenilirliğini eleştirel bir şekilde değerlendirme becerisi olarak tanımladığı "epistemik uyanıklık" kavramlarına dayandırılmaktadır. Bu iki teorinin entegrasyonu çerçevesinde epistemik güvenin hem öğrenme süreçlerini hem de bilginin eleştirel olarak değerlendirilmesini kapsayan çift yönlü bir mekanizma olduğu ileri sürülmektedir (Fonagy ve Allison, 2014; Sperber vd., 2010). Doğal eğitim modeline göre bebekler göz teması, kaş-göz işaretleri, isim takma, farklı ses tonları gibi iletişimsel ipuçlarına doğuştan duyarlıdır (Csibra ve Gergely, 2006). Bu ipuçları, epistemik uyanıklığı yani eleştirel değerlendirme seviyesini düşürerek iletilen bilgilerin güvenilir ve anlamlı olarak algılanmasını sağlamaktadır (Fonagy vd., 2019). Bebek ile bakıcı arasındaki bu iletişim süreci aynı zamanda bebeğin kendisini ayrı bir birey olarak algılamasını sağlamakta ve zihinselleştirme becerisinin gelişimini desteklemektedir (Fonagy vd., 2002, 2007; Fonagy ve Allison, 2014; Fonagy ve Target, 1997). Ne yazık ki bu süreçte yaşanan bazı olumsuz deneyimler (İhmal, istismar gibi), bireyin belirsizliğe tahammülsüzlük seviyelerini arttırarak epistemik güvenin iki ucunda yer alan epistemik saflık veya epistemik güvensizliğin gelişmesini tetikleyebilmektedir (Carleton, 2016; Fonagy vd., 2017; Fonagy vd., 2022; Luyten vd., 2020). Epistemik güvensizlik, başkalarından gelen bilgilerin sürekli bir şekilde güvenilmez veya kötü niyetli olarak algılanmasıdır. Bu durum, sosyal öğrenme sürecini bozarak bireylerin kişilerarası iletişimde esnek davranamamasına ve psikopatolojik semptomlar geliştirmesine yol açabilmektedir (Fonagy vd., 2017b). Epistemik saflık ise bilgilerin eleştirel bir değerlendirme yapılmadan kabul edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu davranış kalıbının bireyleri manipülasyona ve sömürüye açık hale getirebildiği ifade edilmektedir (Fonagy vd., 2019). Hem epistemik güvensizlik hem de epistemik saflığın psikopatolojik semptom geliştirme riskini arttıran ve psikoterapi sürecini olumsuz etkileyen faktörler olarak gösterilmektedir (Campbell vd., 2021; Knapen vd., 2020; Orme vd., 2019). Epistemik güvensizlik terapinin etkinliğini engelleyerek bireyin terapi sürecine direnç geliştirmesine yol açarken, epistemik saflık bireyin terapi

sürecinde pasif bir rol üstlenmesine ve değişimi içselleştirmeden kabul etmesine neden olabilmektedir (Liotti vd., 2023). Bu yüzden epistemik güven, güvensizlik ve saflığın ölçülmesi yoluyla psikopatolojilerin gelişiminin açıklanmasının ve tedavi süreçlerinin etkililiğinin sınanmasının mümkün olabileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda güven oyunları gibi yöntemler geliştirilmiştir. Ancak bu uygulamaların zaman, maliyet ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle klinik pratikte sınırlı bir kullanım alanına sahip olduğu (Knapen vd., 2024; Schroder-Pfeifer vd., 2018; Schröder-Pfeifer vd., 2022) görülmüştür ve bu boşluğu doldurmak amacıyla Campbell ve arkadaşları (2021) Grice'ın (1975) iletişimsel iş birliği ilkelerini (Bilginin açık, doğru ve niyetli aktarımı) ile Sperber ve Wilson'ın (1995) Alaka Teorisini (Bilginin bağlamsal uygunluğu ve bilişsel etki-çaba dengesi) temel alarak epistemik güven, güvensizlik ve saflığın ölçülmesini amaçlayan bir öz bildirim aracı geliştirmişlerdir. Ayrıca bu ölçekle klinisyenlerin hastaların bilgi işleme stratejilerini hızlıca değerlendirebileceklerine de dikkat çekmişlerdir. Bu çalışma daha önce ergenlerde Türkçe adaptasyonu gerçekleştirilmiş olan Epistemik Güven, Güvensizlik ve Saflık Ölçeği'nin (EGGSÖ) Türkçe geçerlik ve güvenilirliğinin yetişkin örneklemelerde test edilmesi amacıyla tasarlanmıştır. Aile ve kültürel bağlamın epistemik güven dinamiklerini şekillendirmedeki rolü (Gergely ve Csibra, 2005; Fonagy vd., 2007) göz önüne alındığında, ölçeğin hem klinik pratiğe katkı sağlayacağı hem de kolektivist toplumlarda yapılacak araştırmalarda kullanılarak bilgi işleme stratejilerine ilişkin teorik tartışmaları zenginleştireceği düşünülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı EGGSÖ'nün yetişkin örneklemeler için geçerlik ve güvenilirliğinin tespit edilmesidir.

Yöntem

Katılımcılar

Araştırmada, kolayda örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemleri birlikte kullanılarak veriler toplanmıştır. Kolayda örnekleme, araştırmacının erişebildiği ve ulaşımı pratik olan katılımcıların seçilmesiyle gerçekleştirilen olasılıksız bir örnekleme türüdür (Büyüköztürk vd., 2020). Kartopu örnekleme ise, öncelikle araştırmacı tarafından ulaşılan birkaç katılımcının belirlendiği ve ardından bu birimler aracılığıyla yeni katılımcılar belirlenerek verilerin toplandığı bir zincirleme örnekleme biçimidir (Ural ve Kılıç, 2021). Bu örnekleme yöntemlerinin tercih edilme nedeni, ölçek uyarlama çalışması kapsamında farklı demografik özelliklere sahip geniş bir katılımcı yelpazesine ulaşmasının hedeflenmesidir. Özellikle çevrimiçi veri toplama sürecinde hem erişimi kolaylaştırmak hem de veri çeşitliliğini artırmak amacıyla bu yöntemler uygun görülmüştür. Bu kapsamda veriler, elektronik anket (Google Form) kullanılarak toplanmıştır. Katılımcı sayısı belirlenirken, ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında önerilen "madde başına en az 10 katılımcı" kriteri dikkate alınmıştır (Kline, 2013). Bu doğrultuda ölçekteki madde sayısının 15 olması nedeniyle minimum 150 katılımcıya ulaşılması hedeflenmiştir. Çalışma 18-65 yaş aralığında (35.55 ± 11.82) 180'i (%54.4) kadın, 151'i (%45.6) erkek olmak üzere 331 kişiden oluşan toplum örnekleme ile gerçekleştirilmiştir. Kolayda ve kartopu örnekleme yöntemleriyle ulaşılan katılımcılar için çalışmaya dahil edilme kriterleri 18 yaşından büyük ve okuryazar olmak, dışlanma kriterleri ise 18 yaşından küçük ve okuryazar olmamak olarak belirlenmiştir. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde 28'inin (%8.5)

ilköğretim, 49'unun (%14.8) lise, 90'ının (%27.2) üniversite öğrencisi ve 164'ünün (%49.5) üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Medeni durumları incelendiğinde 174'ünün (%52.4) bekâr, 143'ünün (%43.2) evli, 10'unun (%3) ayrılmış ve 4'ünün (%1.2) eşinin vefat ettiği belirlenmiştir. Ekonomik durumları değerlendirildiğinde 2'sinin (%0.6) çok düşük, 23'ünün (%6.9) düşük, 192'sinin (%58) orta, 103'ünün (%31.1) iyi, 11'inin (%3.3) çok iyi olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların 298'i (%90) psikolojik veya psikiyatrik bir tanısı olmadığını, 33'ü (%10) ise olduğunu; 208'i (%62.8) psikiyatrik yardım geçmişi olmadığını, 123'ü (%37.2) ise olduğunu; 308'i (%93.1) şu an psikolojik yardım almadığını, 33'ü (%6.9) ise aldığını; 192'si (%58) psikolojik yardım alma ihtiyacı duymadığını, 139'u (%42) ise ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Ayrıca daha önce psikolojik veya psikiyatrik yardım alan 123 kişiden 53'ü (%43.1) artık yardıma ihtiyacı olmadığını, 70'i (%56.9) ise hala yardıma ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir (Tablo-1).

Tablo-1. Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

Değişkenler		
Cinsiyet	Kişi sayısı (N)	Yüzde (%)
Kadın	180	54.4
Erkek	151	45.6
Medeni durum		
Bekâr	174	52.6
Evli	143	43.2
Ayrılmış	10	3
Eşi vefat etmiş	4	1.2
Eğitim Durumu		
Okuryazar-İlkokul Mezunu-Ortaokul Mezunu	28	8.5
Lise	49	14.8
Üniversite Öğrencisi	90	27.2
Üniversite Mezunu	164	49.5
Ekonomik Durum		
Çok Düşük	2	0.6
Düşük	23	6.9
Orta	192	58
İyi	103	31.1
Çok İyi	11	3.3
Psikolojik/Psikiyatrik Tanı		
Yok	298	90
Var	33	10
Psikolojik Yardım Öyküsü		
Hayır	208	62.8
Evet	123	37.2

Şu An Psikolojik Yardım Alma		
Hayır	308	93.1
Evet	23	6.9
Psikolojik Yardım İhtiyacı		
Hayır	192	58
Evet	139	42
Daha önce psikolojik veya psikiyatrik yardım öyküsüne rağmen		
Hayır	53	43.1
Evet	70	56.9

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu: Katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, ekonomik durum gibi temel demografik özelliklerinin yanı sıra psikolojik/psikiyatrik tanı öyküsü, psikolojik destek alma veya ihtiyaç hissetme durumlarını değerlendirmek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuş bir formdur.

Epistemik Güven, Güvensizlik, Saflık Ölçeği (EGGSÖ): Campbell ve arkadaşları (2021) tarafından bireyin epistemik duruşunu değerlendirmek için geliştirilmiştir. İlk (2023) tarafından ergenlerde kullanılmak amacıyla Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek 7'li Likert tipindedir ve 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin epistemik güven, güvensizlik ve saflık olmak üzere 3 alt boyutu bulunmaktadır. Epistemik güven alt boyutunun Cronbach Alfa değeri 0.68, epistemik güvensizlik boyutunun Cronbach Alfa değeri 0.63 ve epistemik saflık boyutunun Cronbach Alfa değeri ise 0.75 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan yüksek puanlar o boyutla ilgili özelliğin yüksekliğine işaret etmektedir.

Mentalizasyon Ölçeği (MZÖ): Hausberg ve arkadaşları (2012) tarafından yetişkin bireylerin zihinselleştirme becerilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını ergenler için İlk ve Bilge (2024), yetişkinler için ise Bilge ve Bilge (Baskıda) yapmışlardır. 15 maddeden oluşan 5'li Likert tipindeki ölçeğin kendini yansıtmayı reddetme, duygusal farkındalık, psişik eşdeğerlilik modu ve duygu düzenleme olmak üzere 4 alt boyutu bulunmaktadır. Toplam puan için Cronbach Alfa 0.85, kendini yansıtmayı reddetme alt boyutu için 0.51, duygusal farkındalık alt boyutu için 0.65, psişik eşdeğerlilik modu alt boyutu için 0.66 ve duygu düzenleme alt boyutu için 0.60 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tüm maddeleri ters madde olarak değerlendirilmektedir ve bu doğrultuda yüksek puanlar, yüksek zihinselleştirme düzeylerini ifade etmektedir.

Çocuklukta Onaylamayan Çevre Ölçeği (ÇOÇÖ): Mountford ve arkadaşları (2007) tarafından çocukluk döneminde ebeveynler tarafından onaylanmayan deneyimlere dair bilgi almak amacıyla geliştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışmasını Alpay ve arkadaşları (2018) gerçekleştirmiştir. İki bölüme ayrılan ölçeğin ilk bölümünde katılımcıların ebeveynlerini ayrı ayrı değerlendirebilmelerine olanak sağlayan 5'li Likert tipinde (1=Hiçbir zaman, 5=Her zaman) 14 madde; ikinci bölümünde ise 4 farklı aile tipini temsil eden 4 madde bulunmaktadır. Aile tiplerinden üçü Linehan'ın (1993) tipik, mükemmel ve kaotik aileler olarak kavramsallaştırdığı

onaylamayan aile tiplerini, dördüncüsü ise destekleyen, onaylayan yani onaylamayan aile özelliklerinin görülmediği aile tipini temsil etmektedir. Ölçeğin ilk bölümünde alınabilecek puanlar 14-70 arasında değişmektedir. İkinci bölümde ise katılımcıların, tanımlanan aile tiplerinin kendi ailelerine benzerliğini 5 dereceli bir ölçek üzerinden değerlendirmesi beklenmektedir. Anne formu için Cronbach Alfa değeri 0.84, baba formu için ise 0.87 olarak hesaplanmıştır.

Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12): Freeston ve arkadaşları (1994) tarafından geliştirilen 27 maddelik ölçeğin 12 maddeden oluşan kısa formu Carleton ve arkadaşları (2007) tarafından oluşturulmuştur. Türkçe'ye uyarlanması ise Sarıçam ve arkadaşları (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. 5'li Likert (1=Bana hiç uygun değil, 5=Bana tamamen uygun) tipi bir ölçektir. İleriye yönelik kaygı ve engelleyici kaygı olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Toplam puanı da hesaplanabilen ölçeğin 1. maddesi ters kodlanmaktadır ve ölçekten alınabilecek puanlar 12-60 arasında değişmektedir. İleriye yönelik kaygı alt boyutu için Cronbach Alfa değeri 0.84, engelleyici kaygı alt boyutu için 0.77, toplam puan için ise .88 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği, belirsizliğe tahammülsüzlüğün yüksek olduğunu göstermektedir.

Kısa Semptom Envanteri (KSE): Derogatis ve arkadaşları (1973) tarafından geliştirilen SCL-90-R'deki 90 maddeden belirleyiciliği yüksek olan 53 maddenin seçilmesiyle oluşturulan Kısa Semptom Envanteri (KSE), beşli Likert (0=Hiç yok, 4=Çok fazla var) tipinde bir öz bildirim ölçeğidir. 9 alt ölçek, ek maddeler ve 3 global indeksten oluşmaktadır (Derogatis, 1992). Ölçekten alınan puanlarının yüksekliği, 9 alt ölçekte (Somatizasyon, obsesif-kompulsif bozukluk, kişilerarası duyarlılık, depresyon, anksiyete, hostilite, fobik anksiyete, paranoid düşünce, psikotizm) ve ek maddelerde yer alan semptomların sıklığını ve psikolojik belirtilerin yoğunluğunu göstermektedir. Rahatsızlık ciddiyeti indeksi, alt ölçeklerin toplamının 53'e bölünmesiyle, belirti toplamı indeksi, 0 olarak işaretlenen maddeler dışındaki tüm maddelerin 1 olarak kabul edilmesiyle, semptom rahatsızlık indeksi ise alt ölçeklerin toplam puanının belirti toplam puanına bölünmesiyle elde edilmektedir (Derogatis, 1992). KSE'nin Türkçe uyarlaması Şahin ve Durak (1994) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin tümünde genel toplam puan üzerinden elde edilen Cronbach Alfa değerleri ise .93 ile .96 arasında, alt ölçeklerinin Cronbach Alfa katsayıları ise .63 ile .86 arasında değişmektedir (Şahin ve Durak, 1994).

İşlem

Çalışmaya başlamadan önce ölçeğin ergenler için Türkçe geçerlik güvenirlik çalışmasını yapan İlk'ten yetişkinler için Türkçe geçerlik güvenirlik çalışmasının yapılması için izin alınmıştır. Daha sonra İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 30.12.2024 tarihli ve 2024/10 sayılı kararla etik kurul izni alınmıştır. Türkçe literatürde epistemik güveni doğrudan değerlendiren bir ölçek bulunmadığından, bu çalışmada kullanılan ölçekler, epistemik güven ile kuramsal olarak ilişkili yapılar temel alınarak belirlenmiştir. Epistemik güvenin erken dönem deneyimleriyle ilişkisi düşünülerek Çocuklukta Onaylamayan Çevre Ölçeği (ÇOCÖ); bireylerin bilgi kaynaklarının niyetlerini doğru yorumlama kapasitesini ölçen Mentalizasyon Ölçeği (MZÖ); belirsizlik karşısındaki rahatsızlık ve kesin bilgi ihtiyacını ölçen Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12) tercih edilmiştir.

Ayrıca, bireyin ruhsal belirtilerinin epistemik güvenle ilişkili yapılarla bağlantısını belirlemek amacıyla Kısa Semptom Envanteri (KSE) de çalışmaya dahil edilmiştir. Veriler Google Form kullanılarak oluşturulmuş anket aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılara önce gönüllü onam formu sunulmuş, onayları alındıktan sonra yanıtlanması yaklaşık 15-20 dakika süren ölçekleri doldurmaları istenmiştir.

İstatistik Analizler

Veri analizi sürecinin ilk aşamasında, toplanan verilerin istatistiksel analizler için uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla çarpıklık ve basıklık ve Mahalonobis uzaklığı değerleri aracılığıyla incelenmiş ve veri setinin normal dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında 331 kişiye ulaşılmış olduğu için istatistiksel analizler bu 331 katılımcıdan elde edilen veri seti üzerinden yürütülmüştür. Veri setinin normallik varsayımlarını sağlayıp sağlamadığının tespit edilmesi amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmış ve elde edilen değerlerin ± 2 aralığında olduğu görülerek verilerin normal dağılıma uygun olduğu kabul edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Ayrıca yine normal dağılımın belirlenmesi amacıyla Mahalonobis uzaklığı değerleri hesaplanmıştır. EESÖ'nün alt boyutlarının Mahalonobis uzaklığı saptanmış ve bu kapsamda χ^2 değerlerinin $p < 0.001$ anlamlılık düzeyinin altında kalan (Karagöz, 2017) sadece 8 katılımcının olduğu görülmüştür. Ancak aykırı değerler hem veri setinden çıkarılarak hem de çıkarılmayarak DFA yapılmıştır. Her iki analiz sonucunda da benzer uyum değerlerinin elde edilmesi nedeniyle bu katılımcıların veri setinde kalmasına karar verilmiştir. Ardından, ölçeğin yapısal geçerliliğini değerlendirmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanarak, ölçeğin mevcut yapısının Türk kültürüne uyumlu olup olmadığı test edilmiştir. Yakınsak geçerliğin değerlendirilmesi için ise EGSÖ'nün alt boyutları ile diğer ölçekler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Madde ayırt ediciliğini değerlendirmek amacıyla %27'lik alt ve üst grup karşılaştırılması Bağımsız Örneklem t-Testi ile yapılmıştır. Ayırt edici geçerlik kapsamında ise EGSÖ alt ölçek ortalama puanlarının psikiyatrik veya psikolojik rahatsızlığa sahip olma, psikolojik yardım alma, psikolojik yardım alma ihtiyacı hissetme ve cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı Bağımsız Örneklem t-Testi ile incelenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenirliği ise alt ölçekler için Cronbach Alfa katsayısı değerlendirilerek hesaplanmıştır. Tüm analizler SPSS 25 programı ile yürütülürken, EGSÖ ölçüm modelinin doğrulanmasına yönelik DFA analizi AMOS v.25 yazılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Geçerlik Analizi Bulguları

EGSÖ'nün yapı geçerliğinin test edilmesi amacıyla SPSS AMOS v.25 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarının değerlendirilmesinde χ^2/sd oranı, AGFI (Düzeltilmiş İyi Uyum İndeksi), GFI (İyi Uyum İndeksi), CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi), RMR (Ortalama Hataların Karekökü), SRMR (Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü), AIC (Akaike Bilgi Kriteri) ve RMSEA (Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü) uyum iyiliği indekslerinden yararlanılmıştır. Modelin CFI dışındaki diğer uyum iyiliği indeksleri için kabul edilebilir değerlere sahip olduğu

belirlenmiştir. CFI değeri kabul edilebilir değerin altında olduğu için 1. ve 8., 5. ve 6., 11. ve 15. maddeler arasında modifikasyonlar yapılmış ve alanyazında belirtilen CFI için kabul edilebilir değere ulaşılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2015). Faktör yükleri incelendiğinde bütün maddelerin faktör yüklerinin önerilen minimum değer olan .30'un üzerinde olduğu belirlenmiştir (Hair vd., 2014; Kline, 2015; Tabachnick ve Fidell, 2013) (Tablo-2, 3 ve Şekil-1).

Tablo-2.Epistemik Güven, Güvensizlik ve Saflık Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği İndeksleri Sonuçları

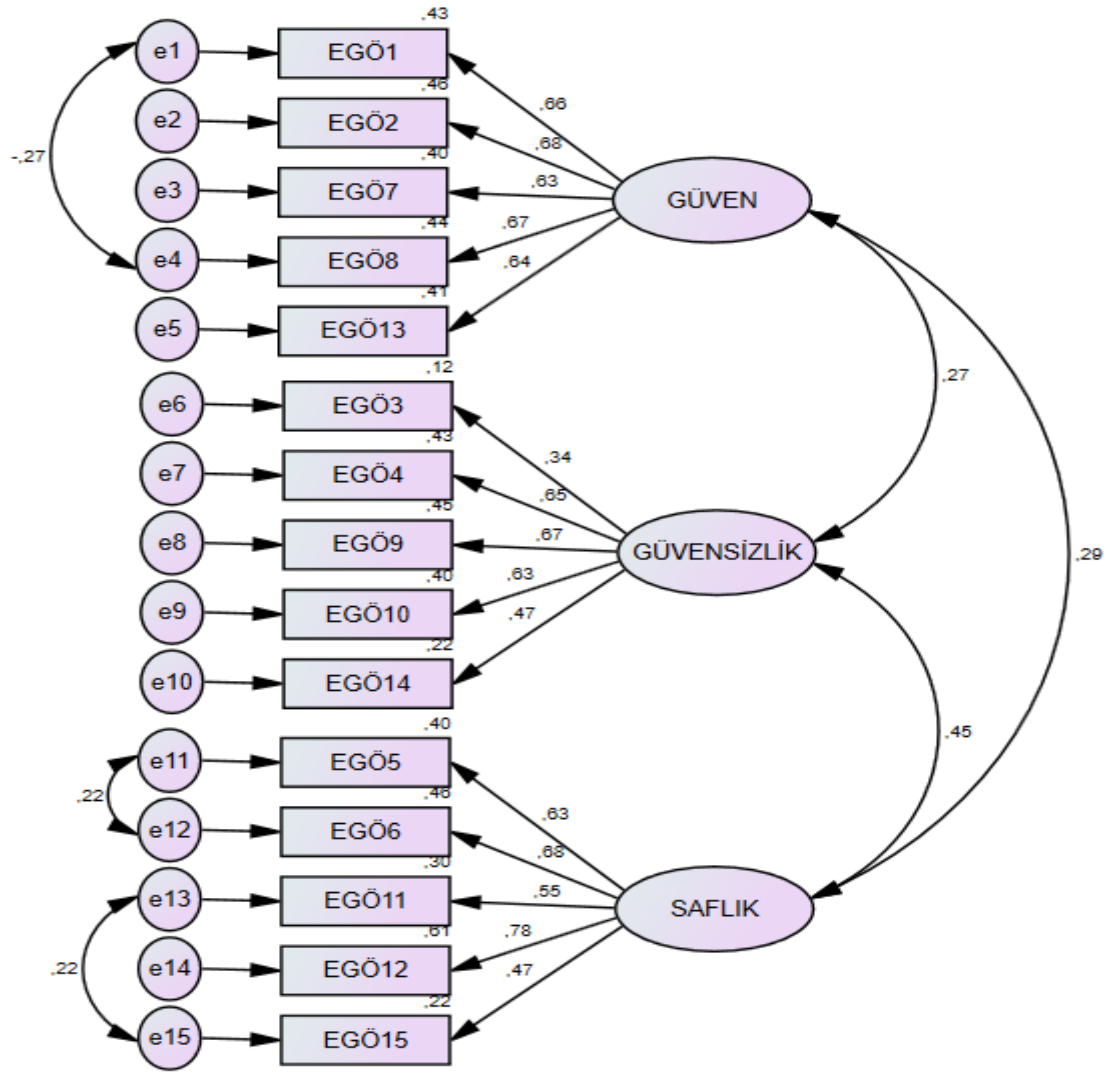
Uyum İndeksleri	Kabul edilebilir değer*	Düzeltilme Öncesi	Düzeltilme Sonrası**
χ^2	-	250.38***	213.71***
Df	-	87	84
χ^2/df	≤ 5	2,88	2,54
GFI	$>.90$	.90	.92
AGFI	$>.85$	.87	.89
CFI	$>.90$	.84	.90
sRMR	$\leq .08$	.071	.069
AIC	-	316.38	285.71
RMSEA (%90 CI)	$\leq .08$	.075 (.065-.086)	.068 (.057-.080)

** (Tabachnick ve Fidell, 2015);

**1.-8., 5.-6. ve 11.-15. maddeler arasında modifikasyon yapılmıştır;

*** $p < .001$;

AGFI: Düzeltilmiş iyilik uyum indeksi, GFI: İyilik uyum indeksi, CFI: Karşılaştırmalı uyum indeksi, RMR: Ortalama hataların karekökü, SRMR: Standartlaştırılmış ortalama hataların karekökü, AIC: Akaike bilgi kriteri, RMSEA: Yaklaşık hataların ortalama karekökü

Şekil-1.EGSÖ Düzeltme Sonrası Yol Grafiği

Tablo-3. Epistemik Güven, Güvensizlik ve Saflık Ölçeği'nin (EGGSÖ) Doğrulayıcı Faktör Analizine (DFA) Göre Maddelerin Faktör Yükleri, Alt Ölçeklerin Ortalama ve Standart Sapma Puanları, Güvenirlilik Katsayıları Madde Toplam Korelasyonları ve Madde Analizi Sonuçları

Faktörler ve Ölçek maddeler Ortalama ve Standart Sapmaları	DFA Faktör Yükleri	Güvenirlilik katsayıları ve MTK ¹	Madde Analizi				
			Üst (%27)		Alt (%27)		
			N=89		N=89		
Faktör 1: Epistemik Güven Ortalama: 5.10 ss: 1.20		$\alpha = 0.78$	Ort.	Ss	Ort.	Ss	t
1. Kişisel bir sorunun olduğunda genellikle insanlardan tavsiye isterim.	.659	.52	5.83	.93	2.55	1.17	20.71*
2. Beni iyi tanıyan kişilerden gelen bilgilere güvenmek ve kabul etmek daha kolaydır.	.678	.59	6.29	.83	3.58	1.56	14.27*
7. Bazen, beni uzun zamandır tanıyan insanlarla sohbet etmek, kendim hakkında yeni bakış açıları geliştirmeme yardımcı oluyor.	.632	.55	6.49	.69	3.53	1.55	16.45*
8. İnsanların, tecrübeleri hakkında anlattıklarından bir şeyler öğrenmeyi çok faydalı buluyorum.	.666	.53	6.70	.61	4.30	1.79	11.96*
13. Ne yapmam gerektiğini bilmiyorsa, ilk aklıma gelen, fikrine değer verdiğim birine sormak olur.	.643	.57	6.64	.70	3.57	1.64	16.27*
Faktör 2: Epistemik Güvensizlik Ortalama: 4.16 ss: 1.20		$\alpha = 0.69$	Ort.	Ss	Ort.	Ss	t
3. Bir konu hakkında insanlara sorarak bilgi edinmek yerine, internetten kendim araştırmayı tercih ederim.	.344	.31	5.16	1.60	2.87	1.47	9.97*
4. Sıklıkla insanların ne istediğini ve neye ihtiyacım olduğunu anlamadıklarını hissediyorum.	.653	.51	5.71	1.29	2.47	1.26	16.92*
9. İnsanların söylediklerine çok fazla güvenirsen, muhtemelen incinirsin.	.669	.53	6.31	1.00	3.26	1.59	15.41*
10. Birisi bana bir şey söylediğinde ilk tepkim bana bunu neden söylediğini sorgulamak olur.	.631	.48	5.42	1.50	2.09	1.20	16.33*
14. Büyük ihtimalle doğru olduğunu düşünsem bile, genellikle başkalarından aldığım tavsiyelere göre hareket etmem.	.465	.40	5.25	1.44	2.39	1.40	13.39*
Faktör 3: Epistemik Saflık Ortalama: 2.98 ss: 1.37		$\alpha = 0.77$	Ort.	Ss	Ort.	Ss	t
5. Bana söylenen hemen hemen her şeye inandığım için sıklıkla saf biri olduğum düşünülür.	.632	.56	4.71	1.79	1.36	.76	16.24*
6. Farklı insanlarla konuştuğumda, daha önce inandıklarımın farklı olsa bile, kendimi söylenenlere kolayca ikna edilmiş olarak bulurum.	.681	.58	4.51	1.60	1.29	.66	17.55*
11. Çok sık yanlış kişilerden tavsiye aldım.	.547	.50	4.40	1.70	1.21	.51	16.99*
12. İnsanlar bana, başkalarından çok kolay etkilendiğimi söylerler.	.781	.63	4.76	1.70	1.33	.84	17.13*
15. Geçmişte kime güveneceğim konusunda yanlış kararlar verdim ve kullandım.	.473	.44	5.34	1.58	1.82	1.25	14.47*

¹MTK: Madde-toplam puan korelasyon katsayısı,

*p<0.001

Yakınsak geçerlik analizi kapsamında EGGÖ ile mentalizasyon, çocuklukta onaylamayan çevre, belirsizliğe tahammülsüzlük ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar; EGGÖ alt boyutları olan epistemik güvensizlik ve epistemik saflık ile mentalizasyon becerisi arasında negatif yönlü, belirsizliğe tahammülsüzlük, çocuklukta onaylamayan çevre, KSE'nin tüm alt boyutları ve rahatsızlık belirti endeksi arasında ise pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Epistemik güven alt boyutunun ise belirsizliğe tahammülsüzlük ve ÇOÇÖ'nün alt boyutu olan baba reddi ile arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo-4).

Tablo-4.EGGÖ Alt Boyut ve Toplam Puanı ile Bütün Sürekli Değişkenlerin Güvenirlik Katsayıları, Ortalama ve Standart Sapma Puanları, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Değişkenler Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	α	Ort.	Ss	Çarpıklık	Basıklık	EGGSÖ Güven	EGGSÖ Güvensizlik	EGGSÖ Saflık
EGGSÖ_güven	.78	5.10	1.20	-.820	.602	1		
EGGSÖ_güvensizlik	.69	4.16	1.20	-.313	-.067	.19**	1	
EGGSÖ_saflık	.77	2.98	1.37	.528	-.229	.23**	.38**	1
Mentalizasyon	.85	49.98	11.65	-.350	.128	-.10	-.54**	-.42**
Belirsizliğe Tahammülsüzlük	.90	38.29	10.61	-.045	-.533	.19**	.44**	.36**
ÇOÇÖ_anne reddi	.87	28.16	11.15	1.244	1.558	.08	.17**	.31**
ÇOÇÖ_baba reddi	.89	30.16	11.11	.727	-.111	.15**	.14**	.24**
KSE_somatizasyon	.89	6.43	6.71	1.132	.509	-.01	.28**	.32**
KSE_obsesif-kompulsif belirtiler	.81	8.82	5.89	.495	-.340	.10	.35**	.46**
KSE_kişilerarası duyarlılık	.76	4.78	3.88	.719	-.087	.13	.27**	.48**
KSE_depresyon	.86	7.36	5.98	.693	-.371	.05	.28**	.37**
KSE_anksiyete	.85	6.28	5.72	.990	.369	.02	.33**	.44**
KSE_hostilite	.84	5.73	5.05	.889	-.004	-.02	.31**	.35**
KSE_fobik anksiyete	.76	3.70	4.06	1.459	1.799	-.03	.32**	.34**
KSE_psikotizm	.75	4.46	4.25	1.219	1.467	-.04	.38**	.46**
KSE_paranoid düşünce	.76	6.91	4.81	.468	-.502	.07	.45**	.46**
KSE_rahatsızlık belirti indeksi	.97	.84	.80	.833	.307	.04	.39**	.48**

*p<0.05, **p<0.01

Ayırt edici geçerlik kapsamında ise t-testi analizi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde psikolojik veya psikiyatrik tanısı olanların, olmayanlara kıyasla epistemik güvensizlik ve epistemik saflık puanlarının; psikolojik yardım öyküsü

olanların, olmayanlara kıyasla epistemik saflık puanlarının; şu an psikolojik yardım alanların, almayanlara kıyasla epistemik güvensizlik puanlarının; psikolojik yardım alma ihtiyacı hissedenlerin, hissetmeyenlere kıyasla epistemik güvensizlik ve epistemik saflık puanlarının; daha önce psikolojik veya psikiyatrik destek öyküleri olmasına rağmen hala yardıma ihtiyacı olanların, olmayanlara göre epistemik güvensizlik puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ek olarak EGGSSÖ'nün alt boyutlarından alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir ve yapılan t-testi sonucunda, kadınların epistemik güven ve epistemik saflık puanlarının erkeklere göre anlamlı derecede yüksek olduğu, epistemik güvensizlik puanının ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir (Tablo-5).

Tablo-5. Epistemik Güven, Güvensizlik ve Saflık Ölçeği Ortalama Puanlarının, Psikiyatrik veya Psikolojik Rahatsızlığa Sahip Olma, Psikolojik Yardım Alma, Psikolojik Yardım Alma İhtiyacı Hissetme ve Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Epistemik Güven				Epistemik Güvensizlik			Epistemik Saflık		
	N	Ort.	Ss	t	Ort.	Ss	t	Ort.	Ss	t
Psikolojik/Psikiyatrik Tanı										
Yok	298	5.13	1.18	1.25	4.10	1.20	-2.66**	2.93	1.38	-1.98*
Var	33	4.85	1.33		4.68	1.13		3.42	1.20	
Psikolojik Yardım Öyküsü										
Hayır	208	5.01	1.25	-1.78	4.10	1.14	-1.18	2.83	1.29	-2.49**
Evet	123	5.25	1.09		4.26	1.30		3.23	1.46	
Şu An Psikolojik Yardım Alma										
Hayır	308	5.09	1.21	-.78	4.12	1.21	-2.08*	2.95	1.37	1.34
Evet	23	5.29	1.01		4.58	1.00		3.34	1.31	
Psikolojik Yardım İhtiyacı										
Hayır	192	5.04	1.20	-1.14	3.97	1.25	-3.31***	2.78	1.33	-3.13**
Evet	139	5.19	1.18		4.41	1.08		3.25	1.38	
Daha önce psikolojik veya psikiyatrik yardım öyküsüne rağmen devam eden yardım ihtiyacı										
Hayır	53	5.26	1.00	.74	3.92	1.29	-2.56**	3.07	1.43	-1.03
Evet	70	5.24	1.16		4.51	1.43		3.34	1.48	
Cinsiyet										
Kadın	180	5.26	1.11	2.62*	4.18	1.16	.33	3.12	1.43	2.09*
Erkek	151	4.91	1.27		4.13	1.26		2.81	1.28	

*p<0.05, **p<0.01, ***p<0.001, df=329

Güvenirlik Analizi Bulguları

Güvenirlik analizi kapsamında EGGSÖ'nün iç tutarlılık katsayıları değerlendirilmiş ve Cronbach Alfa katsayılarının epistemik güven için .78, epistemik güvensizlik için .69 ve epistemik saflık için .77 olduğu belirlenmiştir (Tablo-4). Elde edilen değerlerin ölçek geliştirme çalışmaları için kabul edilebilir değer olarak gösterilen .60'ın üzerinde olduğu tespit edilmiştir (Field, 2018; Hair vd., 2010; Nunnally ve Bernstein, 1994). Ayrıca EGGSÖ alt boyutlarının, ortalama ve standart sapma değerleri de Tablo 4'te sunulmuştur. Madde ayırt ediciliğini değerlendirmek amacıyla, katılımcılar toplam puanlarına göre sıralanarak üst %27'lik (n=89) ve alt %27'lik (n=89) olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçları, tüm maddelerde üst grup ortalamalarının, alt gruba kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, ölçek maddelerinin ayırt edici güce sahip olduğunu göstermektedir. Madde analizi kapsamında ise ölçek maddelerinin madde toplam puan korelasyon katsayıları değerlendirilmiş ve .31 ila .63 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde ölçek maddelerinin korelasyon katsayılarının madde korelasyon katsayısı için belirlenen .30 sınır değerinin (Büyüköztürk, 2002) üzerinde oldukları görülmüştür (Tablo-3).

Tartışma

Bu çalışmada; Campbell ve arkadaşları (2021) tarafından İngilizce olarak geliştirilen ve daha sonra İtalyanca, Farsça, İspanyolca, Almanca ve Fransızca'ya uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış olan Epistemik Güven, Güvensizlik ve Saflık Ölçeği'nin (EGGSÖ), Türk yetişkin örneklemindeki psikometrik özellikleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular, EGGSÖ'nün Türk toplumunda da geçerli ve güvenilir olduğunu, yapılacak olan araştırmalarda ve klinik pratikte ölçüm aracı olarak kullanılabileceğini ortaya koymuştur. Farklı dil ve kültürlerdeki ölçeklerin yapı geçerliğini test etmek amacıyla yaygın olarak kullanılan DFA, kuramsal olarak önerilen yapısal modelin hedef kültürdeki verilerle uyumunu istatistiksel olarak değerlendirmeye olanak tanımaktadır (Sümbüloğlu ve Akdağ, 2009). Gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyum iyiliği indekslerinin belirlenen düzeye ulaşması amacıyla 1. ve 8., 5. ve 6., ile 11. ve 15. maddeler arasında modifikasyonlar yapılarak modelin uyum iyiliğinin arttığı ve kabul edilebilir düzeye ulaştığı görülmüştür. Bu modifikasyonlar yapılırken, kuramsal yapıya bağlı kalınarak aynı faktör altında yer alan maddelerin hata terimlerinin ilişkilendirilmesi tercih edilmiştir. Çokluk ve arkadaşlarının (2014) da vurguladığı üzere, bu yaklaşım yalnızca modelin uyum indekslerini iyileştirmekle kalmamakta, aynı zamanda yapının kuramsal bütünlüğünü de korumaktadır. Yapılan modifikasyonlar sonucunda, Campbell ve arkadaşları (2021) tarafından önerilen modelin EGGSÖ'nün Türkçe formuyla örtüştüğü görülmüş ve orijinal çalışmada olduğu gibi ölçeğin üç faktörlü yapısının çalışmamızda da doğrulandığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, EGGSÖ'nün Türk örnekleminde de yapısal bütünlüğünü koruduğu ve hedef kültürde geçerli, kuramsal olarak tutarlı bir ölçme modeli sunduğu saptanmıştır. Ayrıca bütün maddelerin faktör yükünün önerilen minimum değer olan .30'un üzerinde olması ölçeğin yapı geçerliğini destekler nitelikte bir bulgudur (Hair vd., 2014; Kline, 2015; Tabachnick ve Fidell, 2013).

Yakınsak geçerlik analizi kapsamında EGGSO ile mentalizasyon, çocuklukta onaylamayan çevre ve belirsizliğe tahammülsüzlük arasındaki ilişkiler incelenmiştir. EGGSO'nun alt boyutları olan epistemik güvensizlik ve saflık ile mentalizasyon yeteneği arasında görülen negatif yönlü ilişkiler, bireylerin sosyal olarak aktarılan bilgilere güvenme ve bu bilgileri işleme kapasitelerinin, mentalizasyon süreçleriyle yakından bağlantılı olduğunu göstermektedir (Kumpasoğlu vd., 2025; Li vd., 2023). Epistemik güven ile mentalizasyon arasındaki ilişkilerin ise istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Bu durum daha önce yapılan çalışmalarla tutarlılık göstermektedir (Asgarizadeh ve Ghanbari, 2024; Campbell vd., 2021; Liotti vd., 2023) ve aynı zamanda epistemik güvenin mentalizasyon becerisini arttırmada tek başına yeterli bir faktör olmayabileceğini de akla getirmektedir.

Belirsizliğe tahammülsüzlük ile epistemik güven, güvensizlik ve saflık arasında gözlemlenen pozitif yönlü ilişkiler, literatürde bu kavramlar arasında varsayılan bağlantılarla örtüşmektedir. Belirsizliğe tahammülsüzlük ile epistemik güven arasındaki düşük düzeyli pozitif ilişki, belirsizliği tolere etmekte zorlanan bireylerin, bu belirsizliği hızla ortadan kaldırmak için dışsal otorite kaynaklı bilgilere (örneğin, uzmanlar veya kurumlar) daha fazla güvenme eğilimiyle açıklanabilir (Kruglanski ve Webster, 1996). Ancak, bu bireylerin dışsal bilgi kaynaklarını potansiyel bir tehdit olarak algılamaları durumunda, epistemik güvensizliğin artabileceği düşünülmektedir (Carleton, 2016; Fonagy & Allison, 2014; Pepperdine vd., 2018). Ayrıca, belirsizlik durumları, bireylerin problem çözme becerilerini olumsuz etkileyerek belirsizlik içeren durumlardan kaçınma eğilimlerini tetikleyebilir (Dugas vd., 1997). Dolayısıyla da bireyin bilgiyi eleştirel bir süzgeçten geçirmeden kabul etmesine yol açarak, epistemik saflığa sebep olabilir.

Çocuklukta onaylamayan çevrenin alt boyutları olan anne ve baba reddi ile epistemik güven, güvensizlik ve saflık arasında gözlemlenen pozitif yönlü ilişkiler, epistemik süreçlerin erken dönem sosyal deneyimleriyle şekillendiğini öne süren kuramsal yaklaşımlarla tutarlılık göstermektedir (Fonagy vd., 2015; Fonagy ve Allison, 2014). Linehan'a (1993) göre çocuklukta onaylamayan bir çevrede büyümek, çocuğun duygusal tepkilerini tanıma, düzenleme ve değerlendirme becerilerini geliştirmesini engeller; bu da bireyin içsel deneyimlerine olan güvenini zedeleyebilir. Bu nedenle çocuklukta deneyimlenen reddedilme gibi olumsuz yaşantılar, bireyin başkalarının bilgi aktarımlarına karşı aşırı şüphe (epistemik güvensizlik) ya da eleştirel değerlendirme süzgecinden geçirmeksizin inanç (epistemik saflık) geliştirme eğilimlerini tetikleyebilir.

Ölçüt geçerliği kapsamında, orijinal çalışmada ve diğer uyarlama çalışmalarında olduğu gibi psikolojik semptomlar ile epistemik güven, güvensizlik ve saflık arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Önceki çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmada da epistemik güven ile psikolojik semptomlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Campbell vd., 2021; Greiner vd., 2025; Liotti vd., 2023). Bu durum, epistemik güvenin psikopatoloji gelişimine karşı doğrudan koruyucu bir faktör olmadığı, ancak bireylerin sosyal uyumunu ve işlevselliğini destekleyen önemli bir unsur olarak değerlendirilebileceği görüşünü desteklemektedir (Bincoletto vd., 2025). Buna karşın epistemik güvensizlik ve saflık ile psikolojik semptomlar veya

bozukluklar arasında alanyazındaki çalışmalara (Fonagy vd., 2015; Fonagy vd., 2017a, 2017b; Campbell vd., 2021; Fiorini Bincoletto vd., 2024; Kampling vd., 2022) uyumlu bir şekilde pozitif yönlü ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Ancak epistemik saflık, kişilerarası duyarlılık başta olmak üzere tüm psikolojik semptomlarla epistemik güvensizlikten daha güçlü bir korelasyon göstermiştir. Bincoletto ve arkadaşlarının (2025) çalışmasında ise epistemik güvensizliğin psikolojik semptomlarla daha yüksek korelasyon gösterdiği bulunmuştur. Bu bulgular arasındaki farklılığın epistemik işleyişin kültürel bağlamda farklı biçimlerde örgütlenmesinden kaynaklanıyor olabileceği söylenebilir. Türk kültüründe bireylerin bilgiye ve otorite figürlerine daha yüksek düzeyde güvenme ve kabul etme eğiliminde olmaları, epistemik saflığın daha yaygın ya da belirleyici bir biçimde psikolojik bozulmalarla ilişkili olmasına neden olabilir. Dolayısıyla da epistemik saflığın psikolojik belirti düzeyleriyle daha güçlü ilişkiler göstermesini açıklayabilir (Hofstede, 2001; Kagıtcıbası, 2005).

Ayırt edici geçerlilik kapsamında psikolojik veya psikiyatrik geçmişi olanlarla olmayanlar EGSÖ puanları açısından karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde psikolojik veya psikiyatrik tanısı olan bireylerin olmayanlara göre epistemik saflık ve güvensizlik puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu, epistemik güven puanlarında ise anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuç, ölçeğin Almanca uyarlaması ile örtüşmektedir (Weiland vd., 2024) ve yukarıda da bahsedildiği gibi epistemik güvensizlik ve saflığın psikopatolojik süreçlerle daha güçlü bir ilişki içerisinde olabileceğini göstermektedir. Psikolojik yardım öyküsü bulunanların bulunmayanlara göre epistemik saflık puanlarının daha yüksek olduğu; şu an psikolojik yardım alma ihtiyacı hissedenlerin hissetmeyenlere göre ve daha önce psikolojik veya psikiyatrik yardım almasına rağmen hala yardıma ihtiyacı olanların olmayanlara göre epistemik güvensizlik puanlarının daha yüksek olduğu, psikolojik yardım ihtiyacı olanların olmayanlara göre epistemik güvensizlik ve saflık puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar psikolojik tedavi süreçlerinde epistemik güvensizlik ve saflığın önemli olduğunu ve psikoterapötik müdahaleler aracılığıyla epistemik güvensizliği ve saflığı azaltmaya çalışmanın bu tür tedavilerin etkinliğinde önemli bir faktör olabileceğini akla getirmektedir. Öte yandan, bireylerin terapistlerine ve psikoterapi sürecine yönelik geliştirdikleri epistemik güvenin, özellikle bilişsel ve duygusal olarak kendilerini açmalarını kolaylaştırarak, terapötik sürecin derinliği ve etkinliğini artırabileceği bilinmektedir (Campbell vd., 2024; Fisher vd., 2023; Protopapa vd., 2024). Bu bağlamda, psikolojik destek sürecinde epistemik güvenin inşa edilmesinin yalnızca bireyin yardım arayışını değil, aynı zamanda psikoterapideki değişimi de destekleyebilecek önemli bir faktör olduğu ileri sürülebilir. Son olarak EGSÖ'nün alt boyutlarından alınan puanların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan analizde tüm alt boyutlarda kadınların daha yüksek puanlar aldığı, ancak epistemik güvensizlik puanlarının erkeklere göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu bulgu, ölçeğin Fransızca uyarlaması ile örtüşmektedir (Greiner vd., 2025). Almanca uyarlamasında ise kadınların epistemik güven puanlarının erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu, epistemik güvensizlik ve saflık puanları arasında ise cinsiyet farklılıkları bulunmadığı belirtilmiştir (Weiland vd., 2024). Kadınların epistemik güven, güvensizlik ve saflık puanlarının erkeklere kıyasla daha yüksek

olmasının, toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanan sosyal öğrenme süreçleriyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Özellikle epistemik güvenin kadınlarda daha yüksek olması, kadınların ilişkisel bağlara, duygusal paylaşıma ve dışsal bilgi kaynaklarına daha fazla açıklık göstermeleriyle bağlantılı olabilir.

Güvenirlilik analizi kapsamında yapılan iç tutarlılık analizi sonucunda, Cronbach Alfa katsayılarının epistemik güven için .78, epistemik güvensizlik için .69 ve epistemik saflık için .77 olduğu belirlenmiştir. Bu değerler orijinal çalışmada elde edilen Cronbach Alpha katsayılarına oldukça yakın olmasının yanı sıra ölçek geliştirme çalışmalarında Cronbach Alfa katsayılarının .60 ve üzerinde olmasının güvenirlilik için yeterli bir kriter olduğu görüşüyle (Field, 2018; Hair vd., 2010; Nunnally ve Bernstein, 1994) uyumludur. Ayrıca ölçek maddelerinin ayırt ediciliğini değerlendirmek amacıyla, üst ve alt %27'lik gruplar karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, tüm maddeler için üst grup ortalamalarının, alt gruba kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, ölçek maddelerinin ayırt edici güce sahip olduğunu göstermektedir.

Madde analizi kapsamında ise EGGÖ'de yer alan tüm maddelerin madde toplam korelasyon katsayılarının .31 ile .63 arasında değiştiği ve madde korelasyon katsayısı için belirlenen .30 sınır değerinin (Büyüköztürk, 2002) üzerinde olduğu saptanmıştır. Yapılan güvenirlilik analizleri çerçevesinde EGGÖ'nün güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgular geniş bir örnekleme yansıtır olsa da bazı metodolojik sınırlılıkların olduğu belirtilmelidir. İlk olarak örneklemin önemli bir kısmını üniversite öğrencileri ve mezunları oluşturmaktadır. Bu durum, katılımcıların bilişsel yeterlilikleri, psikolojik farkındalık düzeyleri ve epistemik güven yapıları açısından homojen bir profile işaret etmektedir ve düşük eğitim düzeyine sahip bireyler açısından genellenebilirliği etkileyebilecek bir sınırlılık olarak değerlendirilmektedir. Nitekim literatürde yer alan çalışmalar da eğitim düzeyi ile epistemik güvensizlik arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu işaret etmektedir (Liotti vd., 2023; Weiland vd., 2024). İkinci olarak, çalışmada psikiyatrik veya psikolojik tanı öyküsü olan bireyler ile olmayan bireyler karşılaştırılmış olsa da bu gruptandırma katılımcıların öz bildirimlerine dayanmaktadır. Bu durum, tanılarının doğruluğu konusunda belirsizlik yaratmakta ve değerlendirme güvenilirliğini sınırlamaktadır. Bu nedenle, gelecekteki çalışmalarda tanı almış gruplarla çalışmaların yapılması önerilmektedir. Ayrıca bu çalışmada test tekrar test güvenirliliğine yönelik bir analiz yapılmamış olması da bir sınırlılık olarak değerlendirilebilir. Son olarak, çalışmada kullanılan tüm ölçme araçlarının öz bildirime dayalı olması, sosyal beğenirlik yanlılığı veya hatırlama yanlılığı gibi etkenler nedeniyle verilerin güvenilirliğini etkileyebilecek bir diğer sınırlılıktır. Bu nedenle, ileriki araştırmalarda çok yöntemli veri toplama stratejilerinin benimsenmesi, elde edilecek bulguların geçerliliğini artıracaktır.

Sonuç olarak, EGGÖ'nün Türkçe formunun, psikopatolojinin açıklanması ve terapötik süreçlerde epistemik dinamiklerin değerlendirilmesi için kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğu bulunmuştur. Ayrıca EGGÖ'nün hem klinik ortamlardaki uygulamalara hem de araştırma çalışmalarına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Alpay, E.H., Bellur, Z., Aydın, A. (2018). Çocuklukta Onaylamayan Çevre Ölçeği (ÇOÇÖ) Türkçe Formu'nun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Düşünen Adam - Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 31(1), 40 - 49.
- Asgarizadeh, A., & Ghanbari, S. (2024). Iranian adaptation of the Epistemic Trust, Mistrust, and Credulity Questionnaire (ETMCQ): Validity, reliability, discriminant ability, and sex invariance. *Brain and Behavior*, 14(3), e3455.
- Bilge Y. & Bilge H. (Baskıda). Mentalizasyon Ölçeği'nin psikometrik özelliklerinin Türk toplum örnekleminde incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Bincoletto, A.F., Liotti, M., Di Giuseppe, M., Fiorentino, F., Nimbi, F.M., Lingardi, V., & Tanzilli, A. (2025). The interplay of epistemic trust, defensive mechanisms, interpersonal problems, and symptomatology: An empirical investigation. *Personality and Individual Differences*, 233, 112893.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Campbell, C., Kumpasoğlu, G.B., & Fonagy, P. (2024). Mentalizing, epistemic trust, and the active ingredients of psychotherapy. *Psychodynamic Psychiatry*, 52(4), 435-451.
- Campbell, C., Tanzer, M., Saunders, R., Booker, T., Allison, E., Li, E., O'Dowda, C., Luyten, P., & Fonagy, P. (2021). Development and validation of a self-report measure of epistemic trust. *PloS One*, 16(4).
- Carleton, R.N., Norton, M.A., & Asmundson, G.J. (2007). Fearing the unknown: A short version of the Intolerance of Uncertainty Scale. *Journal of Anxiety Disorders*, 21(1), 105-117.
- Carleton, R.N. (2016). Into the unknown: A review and synthesis of contemporary models involving uncertainty. *Journal of Anxiety Disorders*, 39, 30-43.
- Csibra, G., & Gergely, G. (2006). Social learning and social cognition: The case for pedagogy. *Processes of change in brain and cognitive development. Attention and performance XXI*, 21, 249-274.
- Csibra, G., & Gergely, G. (2009). Natural pedagogy. *Trends in cognitive sciences*, 13(4), 148-153.
- Csibra, G., & Gergely, G. (2011). Natural pedagogy as evolutionary adaptation. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 366(1567), 1149-1157.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler için Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Derogatis, L.R. (1992). *The Brief Symptom Inventory-BSI administration, scoring and procedures manual-II*. USA, Clinical Psychometric Research Inc.
- Derogatis, L.R., Lipman, R.S., & Covi, L. (1973). SCL-90: An outpatient psychiatric rating scale-preliminary report. *Psychopharmacology Bulletin*, 9(1), 13-28.

- Dugas, M.J., Freeston, M.H., & Ladouceur, R. (1997). Intolerance of uncertainty and problem orientation in worry. *Cognitive Therapy and Research*, 21(6), 593-606.
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th ed.). SAGE Publications.
- Fiorini Bincoletto, A., Liotti, M., Di Giuseppe, M., Fiorentino, F., Nimbi, F.M., Lingardi, V., & Tanzilli, A. (2024). The interplay of epistemic trust, defensive mechanisms, interpersonal problems, and symptomatology: An empirical investigation. *Personality and Individual Differences*, 233, 1-8.
- Fisher, S., Fonagy, P., Wiseman, H., & Zilcha-Mano, S. (2023). I see you as recognizing me; therefore, I trust you: Operationalizing epistemic trust in psychotherapy. *Psychotherapy*, 60(4), 560-572.
- Fonagy, P., & Allison, E. (2014). The role of mentalizing and epistemic trust in the therapeutic relationship. *Psychotherapy*, 51(3), 372-380.
- Fonagy, P., Campbell, C., & Bateman, A. (2017). Mentalizing, attachment and epistemic trust in group therapy. *International Journal of Group Psychotherapy*, 67(2), 176-201.
- Fonagy, P., Campbell, C., Constantinou, M., Higgitt, A., Allison, E., & Luyten, P. (2022). Culture and psychopathology: An attempt at reconsidering the role of social learning. *Development and Psychopathology*, 34(4), 1205-1220.
- Fonagy, P., Gergely, G., Jurist, E.L., & Target, M. (2002). *Affect regulation, mentalization, and the development of the self* (P. Fonagy, G. Gergely, & E.L. Jurist, Eds.; Vol. 1). Routledge.
- Fonagy, P., Gergely, G., & Target, M. (2007). The parent-infant dyad and the construction of the subjective self. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines*, 48(3-4), 288-328.
- Fonagy, P., Luyten, P., & Allison, E. (2015). Epistemic petrification and the restoration of epistemic trust: A new conceptualization of borderline personality disorder and its psychosocial treatment. *Journal of Personality Disorders*, 29(5), 575-609.
- Fonagy, P., Luyten, P., Allison, E., & Campbell, C. (2017a). What we have changed our minds about: Part 1. Borderline personality disorder as a limitation of resilience. *Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation*, 4(1), 11.
- Fonagy, P., Luyten, P., Allison, E., & Campbell, C. (2017b). What we have changed our minds about: Part 2. Borderline personality disorder, epistemic trust and the developmental significance of social communication. *Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation*, 4(1), 9.
- Fonagy, P., Luyten, P., Allison, E., & Campbell, C. (2019). Mentalizing, Epistemic Trust and the Phenomenology of Psychotherapy. *Psychopathology*, 52(2), 94-103.
- Fonagy, P., & Target, M. (1997). Attachment and reflective function: Their role in self-organization. *Development and Psychopathology*, 9(4), 679-700.

- Freeston, M., Rhéaume, J., Letarte, H., Dugas, M. J. & Ladouceur, R. (1994). Why do people worry? *Personality and Individual Differences*, 17, 791-802.
- Fricker, M. (2007). Epistemic injustice: Power and the ethics of knowing. *Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing*, 1–208.
- Gergely, G., & Csibra, G. (2005). The social construction of the cultural mind: Imitative learning as a mechanism of human pedagogy. *Interaction Studies*, 6(3), 463-481.
- Giddens, A. (1990). *The consequences of modernity anthony giddens*. Polity Press.
- Greiner, C., Besch, V., Bouchard-Boivin, M., Le Hénaff, C., Von Rohr-De Pree, C., Perroud, N., ... & Debbané, M. (2025). Epistemic Trust, Mistrust and Credulity Questionnaire (ETMCQ) validation in French language: Exploring links to loneliness. *Plos One*, 20(3), e0303918.
- Grice, H.P. (1975). *Logic and conversation*. In P. Cole, & J. Morgan (Eds.), *Syntax and semantics* (pp.41-58). New York: Academic Press.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2014). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Education Limited.
- Hausberg, M. C., Schulz, H., Piegl, T., Happach, C. G., Klöpper, M., Brütt, A. L., Sammet, I., & Andreas, S. (2012). Is a self-rated instrument appropriate to assess mentalization in patients with mental disorders? Development and first validation of the mentalization questionnaire (MZQ). *Psychotherapy Research : Journal of the Society for Psychotherapy Research*, 22(6), 699-709.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations* (2nd ed.). Sage.
- İlk, G. (2023). *Ergenlik dönemi borderline kişilik bozukluğu (BKB) belirtilerinin epistemik güven, zihinselleştirme, duygu düzenleme ve kimlik dağılımı ile ilişkilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- İlk, G., & Bilge, Y. (2024). Mentalizasyon Ölçeği'nin Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 8(15), 67-82.
- Kagitcibasi, C. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36(4), 403–422.
- Kampling, H., Kruse, J., Lampe, A., Nolte, T., Hettich, N., Brähler, E., Sachser, C., Fegert, J.M., Gengelmaier, S., Fonagy, P., Krakau, L., Zara, S. & Riedl, D. (2022). Epistemic trust and personality functioning mediate the association between adverse childhood experiences and posttraumatic stress disorder and complex posttraumatic stress disorder in adulthood. *Frontiers Psychiatry*, 13, 919191.
- Karagöz, Y. (2017). *SPSS ve AMOS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kline, R.B. (2013). *Exploratory and confirmatory factor analysis*, Y. Petscher ve C. Schatsschneider, (Ed.), *Applied quantitative analysis in the social sciences içinde* (171207). New York: Routledge.

- Kline, R.B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). The Guilford Press.
- Knapen, S., Hutsebaut, J., van Diemen, R., & Beekman, A. (2020). epistemic trust as a psycho-marker for outcome in psychosocial interventions. *Journal of Infant, Child, and Adolescent Psychotherapy*, 19(4), 417-426.
- Knapen, S., Swildens, W.E., Mensink, W., Hoogendoorn, A., Hutsebaut, J., & Beekman, A.T.F. (2024). The development and psychometric evaluation of the Questionnaire Epistemic Trust (QET): A self-report assessment of epistemic trust. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 31(1), e2930.
- Kruglanski, A.W., & Webster, D.M. (1996). Motivated closing of the mind: "seizing" and "freezing." *Psychological Review*, 103(2), 263-283.
- Kumpasoğlu, G.B., Saunders, R., Campbell, C., Nolte, T., Montague, R., Pilling, S., Leibowitz, J., & Fonagy, P. (2025). Mentalizing, epistemic trust and interpersonal problems in emotion regulation: A sequential path analysis across common mental health disorders and community control samples. *Journal of Affective Disorders*, 372, 502-511.
- Li, E., Campbell, C., Midgley, N., & Luyten, P. (2023). Epistemic trust: A comprehensive review of empirical insights and implications for developmental psychopathology. *Research in Psychotherapy: Psychopathology, Process, and Outcome*, 26(3), 704.
- Linehan, M.M. (1993). *Cognitive-behavioral treatment of borderline personality disorder*. Guilford Press.
- Liotti, M., Milesi, A., Spitoni, G.F., Tanzilli, A., Speranza, A.M., Parolin, L., Campbell, C., Fonagy, P., Lingiardi, V., & Giovanardi, G. (2023). Unpacking trust: The Italian validation of the Epistemic Trust, Mistrust, and Credulity Questionnaire (ETMCQ). *PLOS ONE*, 18(1), e0280328.
- Luyten, P., Campbell, C., Allison, E., & Fonagy, P. (2020). The mentalizing approach to psychopathology: State of the art and future directions. *Annual Review of Clinical Psychology*, 16, 297-325.
- Luyten, P., Campbell, C., & Fonagy, P. (2020). Borderline personality disorder, complex trauma, and problems with self and identity: A social-communicative approach. *Journal of Personality*, 88(1), 88-105.
- Mountford, V., Corstorphine, E., Tomlinson, S., & Waller, G. (2007). Development of a measure to assess invalidating childhood environments in the eating disorders. *Eating behaviors*, 8(1), 48-58.
- Nunnally, J.C., & Bernstein, I.H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). McGraw-Hill.
- Origi, G. (2012). Epistemic injustice and epistemic trust. *Social Epistemology*, 26(2), 221-235.
- Orme, W., Bowersox, L., Vanwoerden, S., Fonagy, P., & Sharp, C. (2019). The relation between epistemic trust and borderline pathology in an adolescent inpatient sample. *Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation*, 6, 1-9.

- Pepperdine, E., Lomax, C., & Freeston, M.H. (2018). Disentangling intolerance of uncertainty and threat appraisal in everyday situations. *Journal of Anxiety Disorders*, 57, 31-38.
- Protopapa, G., Giovanardi, G., Juli, L., Di Giuseppe, M., & Rosaria Nappa, M. (2024). Epistemic trust: A keyword for contemporary clinical practice and psychopathology. *Psichiatria Danubina*, 36(suppl 2), 34-39.
- Sarıçam, H., Erguvan, F.M., Akın, A. & Akça, M.Ş. (2014). Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12) Türkçe Formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Route Educational and Social Science Journal*, 1(3), 148-157.
- Schröder-Pfeifer, P., Georg, A.K., Talia, A., Volkert, J., Ditzen, B., & Taubner, S. (2022). The Epistemic Trust Assessment-An Experimental Measure of Epistemic Trust. *Psychoanalytic Psychology*, 39(1), 50-58.
- Schroder-Pfeifer, P., Talia, A., Volkert, J., & Taubner, S. (2018). Developing an assessment of epistemic trust: A research protocol. *Research in Psychotherapy: Psychopathology, Process and Outcome*, 21(3), 123-131.
- Sperber, D., Clément, F., Heintz, C., Mascaro, O., Mercier, H., Origgi, G., & Wilson, D. (2010). Epistemic Vigilance. *Mind & Language*, 25(4), 359-393.
- Sperber, D., & Wilson, D. (1995). *Relevance: Communication and cognition* (2nd ed.). Blackwell Publishing.
- Sümbüloğlu, K., & Akdağ, B. (2009). *İleri istatistiksel yöntemler*. 1. Baskı, Ankara: Hatiboğlu Yayınları.
- Şahin, N.H. ve Durak, A. (1994). Kısa Semptom Envanteri (Brief Symptom Inventory-BSI): Türk gençleri için uyarlaması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-56.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics*, 6th Edn. Northridge, CA: California State University.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2015). *The use of multivariate statistics*. Baloglu M, Çev. Ed. 6. Baskı, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Tomasello, M., Carpenter, M., Call, J., Behne, T., & Moll, H. (2005). Understanding and sharing intentions: The origins of cultural cognition. *The Behavioral and Brain Sciences*, 28(5), 675-691.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2021). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi* (6. baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Weiland, A.M., Taubner, S., Zettl, M., Bartmann, L.C., Frohn, N., Luginsland, M., & Volkert, J. (2024). Epistemic trust and associations with psychopathology: Validation of the German version of the Epistemic Trust, Mistrust and Credulity-Questionnaire (ETMCQ). *PLOS ONE*, 19(11), e0312995.

Ek-1.Epistemik Güven Ölçeği

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Kişisel bir sorunun olduğunda genellikle insanlardan tavsiye isterim.	1	2	3	4	5	6	7
2.Beni iyi tanıyan kişilerden gelen bilgilere güvenmek ve kabul etmek daha kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
3.Bir konu hakkında insanlara sorarak bilgi edinmek yerine, internetten kendim araştırmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
4.Sıklıkla insanların ne istediğimi ve neye ihtiyacım olduğunu anlamadıklarımı hissediyorum.	1	2	3	4	5	6	7
5.Bana söylenen hemen hemen her şeye inandığım için sıklıkla saf biri olduğum düşünülür.	1	2	3	4	5	6	7
6.Farklı insanlarla konuştuğumda, daha önce inandıklarımın farklı olsa bile, kendimi söylenene kolayca ikna edilmiş olarak bulurum.	1	2	3	4	5	6	7
7.Bazen, beni uzun zamandır tanıyan insanlarla sohbet etmek, kendim hakkında yeni bakış açıları geliştirmeme yardımcı oluyor.	1	2	3	4	5	6	7
8.İnsanların, tecrübeleri hakkında anlattıklarından bir şeyler öğrenmeyi çok faydalı buluyorum.	1	2	3	4	5	6	7
9.İnsanların söylediklerine çok fazla güvenirsen, muhtemelen incinirsin.	1	2	3	4	5	6	7
10.Birisi bana bir şey söylediğinde ilk tepkim bana bunu neden söylediğini sorgulamak olur.	1	2	3	4	5	6	7
11.Çok sık yanlış kişilerden tavsiye aldım.	1	2	3	4	5	6	7
12.İnsanlar bana, başkalarından çok kolay etkilendiğimi söylerler.	1	2	3	4	5	6	7
13.Ne yapmam gerektiğini bilmiyorsa, ilk aklıma gelen, fikrine değer verdiğim birine sormak olur.	1	2	3	4	5	6	7
14.Büyük bir ihtimalle doğru olduğunu düşünsem bile, genellikle başkalarından aldığım tavsiyelere göre hareket etmem.	1	2	3	4	5	6	7
15.Geçmişte kime güveneceğim konusunda yanlış kararlar verdim ve kullandım.	1	2	3	4	5	6	7

Ölçek epistemik güven, güvensizlik ve saflık olmak üzere 3 boyuttan oluşmaktadır.

- Epistemik Güven Maddeleri: 1, 2, 7, 8, 13
- Epistemik Güvensizlik Maddeleri: 3, 4, 9, 10, 14
- Epistemik Saflık Maddeleri: 5, 6, 11, 12, 15
- Toplam puan alınmamaktadır.